

Vplyv sociálneho prostredia na páchanie trestnej činnosti I.

Na človeka v jeho vývine nepôsobia len pozitívne vplyvy okolia, často je veľmi ťažké ubrániť sa aj negatívnym vplyvom. Každý človek je však do určitej miery prirodzene rezistentný voči negatívnym vplyvom. Príčin, prečo jedinec podľahne negatívnym vplyvom môže byť veľké množstvo, napr. genetická podmienenosť, mentálna nedostatočnosť, sklony k depresiám, rodinné prostredie, priebeh socializácie atď. Medzi najdôležitejšie príčiny vzniku sociálnej deviácie patrí nepochybné vplyvy sociálneho prostredia. Sociálne prostredie je súbor skupín, osôb, s ktorými je jedinec, skupina v styku a majú vplyv na jeho konanie.

Vychádzajúc z členenia R. Štablovej¹⁾ kriminogénne faktory vyplývajúce zo spoločenského prostredia sa rozdeľujú na:

Sociálne faktory, medzi ktoré patria faktory vyplývajúce z výchovného pôsobenia. Ide najmä o nekalitné rodinné a problémové školské prostredie, ktoré formujú správanie a postoje detí, pracovné kolektívy (kde napr. nedostatok kontroly môže viesť k delikventnému konaniu), živelné vytvorené skupiny, negatívny vplyv médií a ďalšie;

Kultúrne faktory, výsledkom pôsobenia ktorých je určitý systém životných hodnôt a ich preferencia. Popri rodine a škole ovplyvňuje ich tvorbu i celý systém spoločenských inštitúcií, princípy spoločenskej morálky a ich praktické uplatňovanie.

Politické faktory. Politika ovplyvňuje celý spoločenský život, hlavne tvorbu a realizáciu práva a právnych noriem, ekonomické podmienky života spoločnosti i výchovný systém. Negatívne pôsobenie politiky môže vyvolať nárast kriminality, ale aj viesť k protiústavnej činnosti, rasizmu, násilnej a majetkovej trestnej činnosti, najmä pri sociálnych konfliktoch.

Právne faktory. Významným faktorom je i právny poriadok štátu, pričom u nás v súčasnosti veľmi negatívne pôsobia početné medzery v legislatíve, ktoré poznamenali rad odvetví nášho života, predovšetkým privatizačný proces. Právny poriadok je často neprehľadný a v spoločnosti narastá dešpekt voči právu a zákonom.

Ekonomické faktory. Trhové hospodárstvo vtlačá hospodárskej kriminalite nové formy: hospodárske podvody, trestné činy proti hospodárskej súťaži, sprenevery, korupcia, devízové delikty atď. Medzery v zákonoch umožnili obohatenie jednotlivcov a skupín na úkor spoločnosti.

Viktimologické faktory. Napr. ľahkomyselnosť, neopatrnosť či provokácia zo strany obetí prispieva k trestným činom (vystatovanie sa majetkom, agresivita, stopovanie áut a pod.). V súvislosti s etiológiou (náuka o pôvode a príčinách) kriminality mládeže sa centrom skúmania stáva rodinné prostredie, alkoholizmus rodičov, nezamestnanosť, vplyv skupín mládeže na kriminalitu, vzťah drogovej závislosti a trestnej činnosti, vplyv rôznych životných štýlov na správanie sa dospievajúceho.

O. Novotný a J. Zapletal vyčlenili dve najdôležitejšie skupiny etiologických činiteľov²⁾:

- vplyv rodiny, v ktorej dieťa vyrastá - agresívne správanie vyplýva predovšetkým z napodobňovania, t. j. deti sa učia napodobňovať podľa vzoru. Ak je v rodine násilné prostredie a agresívny spôsob správania, je pravdepodobné, že si tieto deti zvolia násilný spôsob komunikácie aj v dospelosti.

- normy správania platné v spoločnosti - v závislosti na tom, ako spoločnosť hodnotí násilie, prisudzuje prestíž násilného správania alebo definuje násilie ako legitímne správanie, sa tiež rozvíjajú hodnoty jedinca.

Okrem týchto základných sú úvádzané aj ďalšie činitele, ako napr. ekonomická nerovnosť, otázky spojené s kultúrnou dezintegráciou, postoje rasovej nerovnosti, biologické a osobnostné faktory, abúzus návykových látok, niektoré faktory duševných chorôb resp. vplyv masmédií. V posled-

ných rokoch je práve vplyv masmédií predmetom častej pozornosti, hlavne v súvislosti s vytváraním atmosféry strachu zo zločinu prostredníctvom nadmernej prezentácie násilia.

Sociálna patológia je sociologická disciplína, ktorá sa zaoberá negatívnymi javmi v spoločnosti, t. j. jej predmetom je skúmať patologické javy v spoločnosti. Podľa dostupnej literatúry sme sa pokúsili usporiadať najdôležitejšie javy, ktoré zasahujú do vývoja jedinca z pohľadu sociálnej podstaty človeka. Patologické javy sú v spoločnosti prítomné a na vyjadrenie týchto javov sa používajú výrazy sociálna deviácia (odchýlka, odklon) a sociálno-patologické správanie (chorobný proces). "Sociálna deviácia predstavuje podtriadu sociálneho správania a súčasne termín na označenie odchýlky od očakávaného štandardizovaného a inštitucionalizovaného správania, ktoré predpisuje sociálna norma, platná v určitej spoločnosti, skupine, sociálnom útvare."³⁾ Sociálno-patologické javy možno chápať ako nežiadúce spoločenské javy, ktoré sa odchyľujú od všeobecne platných sociálnych noriem, pričom "jestvujú nezávisle od toho, či si ich subjekt, jednotliviec, uvedomuje alebo nie a že ich charakter predstavuje objektívnymi podmienkami vymedzený rámec možností na individuálnu sebarealizáciu jednotlivca"⁴⁾.

K patologickým javom sa najčastejšie radia:

- A. patológia rodiny (rodinného prostredia)
- B. kriminalita alebo zločinnosť
- C. závislosť na alkohole
- D. drogová závislosť
- E. závislosť na hrách (patologické hráčstvo, gamblerstvo)
- F. násilie v rodine
- G. násilie v škole
- H. prostitúcia alebo predaj tela
- I. samovražednosť

A. Patológia rodiny (rodinného prostredia)

Výnimočnosť rodiny spočíva v tom, že plní komplexne niekoľko funkcií, predovšetkým biologickú (narodením dieťaťa sa stáva manželstvo dvojgeneračné), výchovnú (povinnosťou oboch manželov je výchovu realizovať), socializačnú (človek sa prispôbuje novým podmienkam), emotívnu (citovú), náboženskú (v niektorých rodinách je formálna), ochrannú (končí úmrtím rodičov) a pod. Rodina je inštitúcia, ktorá vzniká spoluzitím ľudí (spravidla) rozdielneho pohlavia, ktorí vychovávajú potomstvo. Vzťahy medzi rodičmi sa prenášajú resp. môžu preniesť do vzťahu detí: vzťahy medzi matkou a deťmi, súrodencami, starých rodičov k vnukom alebo neveste, zaťovi.

Príčiny nezhôd v rodine vyplývajú z rozdielnych názorov, napr. na spôsob výchovy detí jedného z manželov (trestajúci, odpúšťajúci rodič), na spôsob užívania spoločne zarobených peňazí, na využívanie voľného času. Vzťahy v rodine môže negatívne ovplyvniť aj rozdielne náboženské presvedčenie, výška vzdelania, vekový rozdiel a pod.

B. Kriminalita alebo zločinnosť

Zločinnosť, kriminalita tvorí neoddeliteľnú súčasť života ľudskej spoločnosti tak dlho, ako je spojené zlo s dobrom, t. j. od vzniku svojej existencie. Kriminalita je "druh odchýlného správania, ktoré je neprípustné a sankcionované trestným právom"⁵⁾. Je prítomná v každej spoločnosti a hovoríme o nej ako o "o hromadnom sociálno-právnom fenoméne, ktorý sa v ostatných desaťročiach stáva jedným z najrizikovejších a začína reálne a bezprostredne ohrozovať demokratické základy mnohých krajín sveta".⁶⁾

1) ŠTABLOVÁ, R. Príčiny a podmienky kriminality. Podľa ZAPLETAL, J. Kriminologie, s. 36 - 43.

2) NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. Kriminologie, s. 294 - 295.

3) ONDREJKOVIČ, P. Sociálna patológia, s. 21.

4) ONDREJKOVIČ, P. Sociálna patológia, s. 19.

5) ONDREJKOVIČ, P. Sociálna patológia, s. 112.

6) KOLEKTÍV AUTOROV. Kriminológia II, 1. diel, s. 27.

7) MADLIAK, J. Kriminológia, s. 70.

8) ONDREJKOVIČ, P. Sociálna patológia, s. 114.

9) MADLIAK, J. Kriminológia, s. 89.

10) MADLIAK, J. Kriminológia, s. 95.

Pojem zločinnosti je v plnom rozsahu definovaný ustanoveniami trestného práva. Tento pojem odráža súhrn všetkých trestných činov, ktoré úmyselne alebo z nedbanlivosti spáchali páchatelia v určitom časovom období a na konkrétnom území. Zločinnosť ako právna kategória je súhrn "konaní individuálnych subjektov, ktorými boli porušené platné ustanovenia trestného zákona, pričom práve ako súhrn týchto konaní nadobúda zločinnosť kvalitu hromadného spoločenského javu, v ktorom sa stierajú individuálne rozdiely".⁷⁾

Podľa spôsobu páchania trestnej činnosti môžu byť páchateľmi trestnej činnosti náhodní páchatelia (krádež bicykla, auta), príležitostní páchatelia (napr. pracuje s peniazmi, časť z nich si privlastní), páchatelia majetkovej trestnej činnosti (napr. v inštitúciách), páchatelia násilnej trestnej činnosti (napr. pri konzumácii alkoholu, pohlavné zneužívanie detí nevlastným rodičom, nútenie detí na prostitúciu, znásilnenia), vrahovia (napr. schopní za peniaze zavraždiť ľudí, ktorých nepoznajú, ktorí im neublížili - nájomní vrahovia) a pod.

Pokiaľ chce spoločnosť dosiahnuť cieľ zachovania a rozvíjania človeka v súlade so spoločenskými konvenciami, musí sa nutne starať o bezpečnosť svojich občanov. Nejedná sa pritom o všeobecnú kontrolu správania občanov, ide o otázku, ako riešiť problém kontroly správania a ako určiť takú formu kontroly, aby sa neúmyselne neskracovali ľudské práva ako aj právo na slobodu. Keďže sa v tejto kapitole venujeme kriminalite predovšetkým z pohľadu vplyvu sociálneho prostredia, je prijateľnejší v tomto kontexte pojem delikvencia. Tento pojem by sme mohli charakterizovať ako "činnosť porušujúca zákonnú alebo inú normu správania a spôsobujúca

spoločnosti alebo jednotlivcovi ujmu".⁸⁾ Vplyv sociálneho prostredia na delikvenciu sa v posledných desaťročiach venuje čoraz viac autorov. J. Madliak rozdeľuje v tomto prípade vplyv sociálneho prostredia na zločinnosť na "makroprostredie" a "mikroprostredie".⁹⁾ V tomto prípade ide hlavne o posúdenie sociálne širšieho a užšieho okolia. Makroprostredie je od jednotlivca nezávislé a jednotlivec s ním do priameho kontaktu prichádza len zriedkavo, aj keď ho môže priamo ovplyvňovať (napr. rozvoj priemyslu v určitom regióne). Priamymi väzbami rozvoj priemyslu môže vytvárať väčšiu hustotu obyvateľstva, anonymitu prostredia, väčšiu migráciu obyvateľstva, čo môže v konečnom dôsledku vplyvať na rozvoj kriminality v danom regióne. Mikroprostredie je vo svojej podstate "miesto konkrétnych vzťahov, ktoré je dané alebo dobrovoľne vybrané, bez právnej regulácie alebo právne regulované a môže mať charakter prechodného alebo trvalého spojenia".¹⁰⁾ Pod mikroprostredím v tomto ponímaní rozumieme napr. rodinu, pracovisko, škola atď. Podľa nášho názoru je z kriminologického hľadiska významnejšie mikroprostredie, hlavne v prípade výskytu viacerých delikventných resp. sociálne neprispôsobivých jedincov. Práve okruh blízkych ľudí, ktorý si človek dobrovoľne vyberá na základe záujmu alebo blízkych väzieb, nie je právne regulovaná a o to viac sa na ňu citovo nadviazať (predovšetkým v období dospievania, keď ešte nemusí mať vytvorený vlastný názor a pociťuje potrebu skryť sa za akúsi skupinovú identitu).

mjr. Mgr. Peter Kríška, PhD.,
riaditeľ Inštitútu vzdelávania ZVJS

ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV

Mechanizmus Organizácie Spojených národov súvisiaci so zaobchádzaním s väzňami a s väzenskými podmienkami

Na úrovni Organizácie Spojených národov (ďalej len "OSN") existujú záväzné a nezáväzné predpisy týkajúce sa zaobchádzania s väzňami alebo zaoberajúce sa otázkami súvisiacimi s väzenskými službami.

Hlavnými záväznými predpismi sú Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a Dohovor OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu. Oba medzinárodné paktory sú všeobecne použiteľné pre väzňov v zmysle princípu univerzality ľudských práv. Okrem iného, väzni majú právo na dôstojnosť a súkromie, právo na vzdelanie, zdravotnú starostlivosť a stravu.

Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len "Dohovor proti mučeniu"), je do určitej miery aplikovaný vo vzťahu k väzenským službám, pretože mučenie a zlé zaobchádzanie je často páchané vo väzniciach. Ustanovenia týkajúce sa trestného činu mučenia a zodpovednosti páchateľov ako aj požiadavka na vytvorenie legislatívneho a administratívneho systému prevencie na zabránenie mučenia sú príkladmi aplikovateľných ustanovení vo väzenských službách.

Implementácia Dohovoru proti mučeniu je sledovaná Výborom proti mučeniu, ktorý je poverený vyhodnocovať periodické správy štátov a individuálne komunikovať so zmluvnými stranami. Najnovším vývojom súvisiacim s ochranou mučenia je vývoj Opčného protokolu k vytvoreniu mechanizmu kontroly na vnútroštátnej úrovni a úrovni OSN. Opčný protokol je výsledkom dlhého procesu a v roku 2002 bol schválený Valným zhromaždením.

Z nezáväzných nástrojov sú najdôležitejšími Štandardné minimálne pravidlá o zaobchádzaní s väzňami (1955). Štandardné minimálne pravidlá sú dokumentom, ktorý stanovuje pravidlá a usmernenia v hlavných oblastiach väzenských služieb. Stanovujú základné pravidlá pre riadenie väzení a zaobchádzanie s väzňami, vrátane materiálnych podmienok (stravovania, oblečenia a osobnej hygieny), prístup k zdravotnej starostlivosti, disciplinárne konanie a väzenské aktivity (vzdelávanie, odborná príprava atď.). I keď rozsah oblastí zahrnutých do štandardných minimálnych pravidiel je veľký, ich cieľom nie je vytvoriť súbor pevných pravidiel alebo väzenský model (pravidlá 1 až 3). Štandardné minimálne pravidlá poskytujú iba základné a minimálne požiadavky na prevádzku akéhokoľvek väzenského systému: nevyhnutné podmienky väzenského systému na dosiahnutie minimálnych a účinných noriem.

Medzi ďalšie dôležité nezáväzné dokumenty patria Zásady ochrany všetkých osôb bez ohľadu na formu zadržania alebo výkonu trestu odňatia

slobody (1988), základné zásady zaobchádzania s väzňami (1990) a Princípy lekárskej etiky týkajúce sa úlohy zdravotníckeho personálu, najmä lekárov, pri ochrane väzňov a obvinených proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (1982).

Niektoré mechanizmy Výboru OSN pre ľudské práva môžu byť do istej miery použité na ochranu väzňov. Pre oblasť väzenskej služby najvýznamnejším špeciálnym mechanizmom je osobitný spravodajca pre mučenie, ktorého mandát zahŕňa návštevy vybraných väzenských miest.

Zmluvné štandardy

Opčný protokol k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (2002)

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (1966, v platnosti 1976)

Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (1987)

Nezmluvné normy

Minimálne štandardné pravidlá súdnicstva nad mládežou (Pekinské pravidlá, 1985)

Pravidlá na ochranu mladistvých zbavených slobody (1990)

Pokyny pre prevenciu kriminality mládeže (Rijádske pokyny, 1990)

Usmernenia pre činnosti týkajúce sa detí v systéme trestného súdnicstva (1997)

Základné princípy pre právnikov (1990)

Deklarácia o ochrane všetkých osôb pred mučením a iným krutým, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním (1975)

Záruky zaručujúce ochranu práv osôb, ktorým hrozí trest smrti (1984)

Štandardné minimálne pravidlá pre zaobchádzanie s väzňami (1955)

Zásady týkajúce sa ochrany osôb bez ohľadu na formu zadržania alebo výkonu trestu odňatia slobody (1988)

Základné zásady pre zaobchádzanie s väzňami (1980)

Princípy lekárskej etiky týkajúce sa úloh zdravotníckeho personálu, najmä lekárov pri ochrane väzňov a zadržaných proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (1982)

Zásady na efektívne vyšetrovanie a dokumentáciu mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (2000)

Podľa analýzy Barbary Nazareth Andrade de Oliveira: United Nation Mechanism related to Prisoners Treatment and Conditions

Dostupné na <http://www.legislationline.org/topics/organisation/2/topic/13>

Preložila: pplk. PaedDr. Dagmar Krošláková
zástupkyňa riaditeľa Inštitútu vzdelávania ZVJS

Východiská alternatívneho riešenia trestných vecí - začiatky a vývoj probácie, probačných služieb.

Probáciou sa rozumie organizovanie a výkon dohľadu nad obvineným, obžalovaným alebo odsúdeným, kontrola výkonu trestov nespojených s odňatím slobody, vrátane uložených povinností a obmedzení, kontrola správania sa odsúdeného v rámci skúšobnej doby pri podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, ako aj individuálna pomoc páchatel'ovi, aby viedol riadny život a vyhovel všetkým podmienkam, ktoré mu boli uložené rozhodnutím prokurátora alebo súdu v trestnom konaní. Hlavným cieľom probácie je zvýšiť výchovný efekt tak, aby sa znížilo riziko recidívy, opakovaného páchania trestnej činnosti. Medzi základné úlohy probačného úradníka v oblasti probácie možno zaradiť činnosti, ktoré súvisia s dohľadom nad obvinenými a odsúdenými, aby akceptovali podmienky uložené prokurátorom alebo súdom.

dozor = (dohľad) znižovať opätovnú trestnú činnosť a pomáhať páchatel'ovi pri jeho integrácii do spoločnosti tak, aby sa minimalizovala pravdepodobnosť návratu k trestnej činnosti (udržať páchatel'a v spoločnosti)

kontrola = zisťovanie, či všetky uložené podmienky a povinnosti páchatelia plnia

Probačný úradník vytvára predpoklady k tomu, aby trestná vec mohla byť vo vhodných prípadoch prejednaná v niektorom z osobitných druhov trestného konania alebo aby mohol byť uložený a riadne vykonaný trest nespojený s odňatím slobody alebo aby mohla byť väzba nahradená iným vhodným opatrením. Za tým účelom probačný úradník najmä:

- a) obstaráva podklady k osobe obvineného o jeho rodinnom, sociálnom, pracovnom prostredí,
- b) utvára podmienky na rozhodnutie o podmienenom zastavení trestného stíhania alebo schválení zmiery,
- c) uskutočňuje úkony za účelom uzavretia dohody medzi poškodeným a obvineným o náhrade škody, ktorá vznikla trestným činom, alebo na účely odstránenia ujmy, ktorá vznikla trestným činom,
- d) vykonáva dohľad nad správaním obvineného v priebehu skúšobnej doby a kontrolu výkonu trestov nespojených s odňatím slobody,
- e) uskutočňuje pri výkone probácie a mediácie ďalšie úkony v trestnom konaní.

Probačný úradník na základe rozvrhu práce uskutočňuje v rámci svojej pôsobnosti úkony na základe rovnopisu právoplatného rozhodnutia súdu, z ktorého vyplýva povinnosť vykonať probáciu, alebo na základe písomného pokynu predsedu senátu, samosudcu a v prípravnom konaní prokurátora. Vo vhodných prípadoch v oblasti mediácie uskutočňuje úkony aj bez takého pokynu, najmä z podnetu poškodeného alebo obvineného, pričom o tom probačný a mediálny úradník bez zbytočného odkladu písomne informuje príslušný orgán činný v trestnom konaní. Na vykonanie mediácie je potrebný písomný súhlas predsedu senátu alebo samosudcu a v prípravnom konaní prokurátora.

Zrod probačnej služby súvisí so zavádzaním alternatívnych postupov. V súvislosti so zásadnou reformou trestného práva začali sa do Trestného zákona zavádzať nové opatrenia a tresty, pod čím rozumieme alternatívne tresty. Náklady sú neporovnateľne nižšie ako na väzenské služby. Probačná a mediálna služba na Slovensku je súčasť rezortu spravodlivosti. Probačné a mediálne služby majú za úlohu:

- úsilie o integráciu páchatel'ov späť do života spoločnosti,
- úsilie o podporu obeť trestných činov,
- úsilie o ochranu komunity pred opakovaním trestných činov.

Recidíva trestných činov je závažným problémom spoločnosti. Kým prijatá zásada trikrát a dosť vytvára jeden z predpokladov znižovania recidív svojou tvrdosťou, probácia poskytuje obvinenému, obžalovanému a odsúdenému možnosti nápravy. Celý zmysel mediácie a probácie je v tom, aby sa človek stal aktívnym subjektom pri odstraňovaní následkov, ktoré spôsobil svojím nezákonným správaním nielen vo vzťahu k obetiam trestných činov a spoločnosti, ale aj vo vzťahu k sebe samému.

Mediáciou a probáciou možno nájsť nové formy riešenia trestno-právnych konfliktov a sú výsledkom nášho približovania sa k spôsobu

práce súdov v Európskej únii, k metódam pokroku a demokracie.

V systéme všeobecnej resocializácie a postpenitenciárnej starostlivosti a v okruhu teórie a praxe "morálneho trestu" pôsobí ako významný prameň alternatívne riešenie trestných vecí. Vychádzajúc z medzinárodných dohôrov a v nadväznosti na Ústavu Slovenskej republiky je potrebné v prípade narušenia právnych vzťahov zabezpečiť občanom prístup k spravodlivosti a čo najširšie právo na súdnu ochranu.

"Každý má mať právo dovolávať sa spravodlivosti pred súdom."

To však neznamená, že ak sa hľadajú cesty mimosúdneho riešenia sporov, malo by to byť v rozpore s uvedenou zásadou, najmä nie vtedy, ak sa dá stranám na výber možnosť, či sa priamo obráti na súd, alebo predtým využijú aj iné možnosti urovnania sporu. Súd by mal byť nie prvým, ale až tým posledným stupňom v rade krokov smerujúcich k tomu, aby sa právo naplnilo a mal by byť voľbou len vtedy, keď už všetky ostatné opatrenia zlyhali. To znamená, že aj právny systém by mal poskytovať možnosť čo najširšieho výberu možností riešenia sporu, pochopiteľne bez toho, aby bol účastník k voľbe niektorej z nich donucovaný. V súvislosti s mimosúdnym riešením sporov a navrhovaným zákonom o mediácii a probácii si možno položiť niekoľko základných otázok:

1. aké druhy sporov by mali byť riešené v rámci mediácie,
2. aký výsledok mediácie a probácie sa predpokladá,
3. do akej miery uvedené činnosti uľahčia situáciu v súvislosti s množstvom nevyriešených prípadov na súdoch.

Ide o veľmi široký okruh otázok, resp. sporov, ktoré by sa v rámci probácie mali riešiť, lebo zákon sa vzťahuje na spory trestného činu spojené s určitými prvkami pomoci uľahčujúce resocializáciu páchatel'a.

Nebudeme sa zmieňovať o mediácii, čím sa rozumie mimosúadne sprostredkovanie riešenia sporu medzi poškodeným a obvineným. Vykonáva sa len so súhlasom poškodeného a obvineného, prípadne u obvinenej mladistvej osoby je potrebný aj súhlas zákonného zástupcu. Podobnejšie uvedieme činnosť mediálneho pracovníka v nasledujúcom čísle Zvesti.

Mediálne a probačné činnosti si vyžadujú zákonnú úpravu, kedy je potrebné pri používaní alternatívnych spôsobov trestného konania, najmä pri príprave a sprostredkovaní dohody medzi obvineným a poškodeným, zaisťiť citlivý a nestranný prístup, ktorý nie je možno vyžadovať od samotných orgánov činných v trestnom konaní, na druhej strane však je potrebné zabezpečiť nadväznosť na rozhodovanie týchto orgánov.

Jedným zo základov probačnej činnosti je preventívne pôsobenie na obvineného, ktorý sa podrobuje dohľadu probačného úradníka tak, aby sa zamedzilo recidíve ďalšej trestnej činnosti u tejto osoby. Ďalej je to psychosociálna pomoc obvinenému, jeho motivácia a odborná pomoc pri odstraňovaní jeho škodlivých návykov a závislostí (napr. drogová závislosť, alkoholizmus).

Uvedené bolo dôvodom k zriadeniu inštitútu probačného a mediálneho úradníka, vrátane jeho postavenia, pôsobnosti, práv a kompetencií. Probačný úradník v zákonom stanovených prípadoch vykonáva dohľad nad obvineným, ktorý spočíva nielen v samotnej kontrole správania sa obvineného, ale zahŕňa aj pozitívne vedenie, pomoc a kontrolu voči takejto osobe. Zároveň probačný a mediálny úradník pôsobí ako sprostredkovateľ medzi poškodeným a obvineným v otázkach náhrady škody, ktorá vznikla spáchaným trestným činom.

Probácia je konštruktívna metóda prevýchovy a pozitívneho ovplyvňovania správania sa páchatel'a trestného činu, ktorá je založená na vzájomnej kombinácii prvkov kontroly, pomoci a poradenstva. Uplatnenie probácie vedie k zvýšeniu účinnosti trestnej sankcie a páchatel' je ušetrený škodlivých dôsledkov výkonu trestu odňatia slobody.

Probácia je v zásade podmienený trest, kedy človek nie poslaný do väzenia, ale je ponechaný na slobode, aby dokázal, že nie je potrebné, aby svoj život trávil vo väzení. Súd stanoví povinnosť probácie, resp. probačného dohľadu.

Na rozdiel od mediácie je probácia povinná a jej úlohou je kontrolovať súdom uložené povinnosti a súčasne motivovať a viesť klienta k riadnemu spôsobu života.

Probácia nemožno chápať ako prejav rezignácie na splnenie účelu trestu, alebo ako zmiernenie trestnej represie a zhovievavý postoj k páchatel'ovi trestného činu. Jej význam spočíva v diferencovanejšom prístupe a zaobchádzaní s páchatel'mi rôznych trestných činov, vo využití iných - účinnějších prostriedkov ako reakcií na menej závažnú kriminalitu a vo vytvorení lepších podmienok a možností postihu závažnějších trestných

činov.

Povinnosti probačného úradníka smerujú nielen k informovaniu súdu alebo prokurátora o porušení podmienok obmedzení alebo povinností obvineným, nad ktorým vykonáva dohľad, ale i zachovávať mlčanlivosť podľa osobitného predpisu, to neplatí vo vzťahu k policajtom, prokurátorovi a súdu, ako i rešpektovať a chrániť ľudské práva a slobody, dôstojnosť človeka a zdržať sa konania, ktoré by mohlo viesť k zmareniu účelu trestného konania alebo ktoré by vzbudilo pochybnosti o jeho nestrannosti.

Činnosť probačného a mediačného pracovníka je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Napriek problémom, ktoré vyvstanú pri realizácii probácie, dajú sa očakávať mnohé pozitívne činnosti, najmä lepší prístup k spravodlivosti, zlepšenie kvality vzťahov medzi ľuďmi, uplatnenie nových riešení sporov

a zmenšenie počtu vecí pred súdmi, a preto je žiadúce v plnej miere podporovať činnosť tohto inštitútu v našom právnom systéme.

Základná literatúra:

Zákon č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon.

Zákon č. 301/2005 Z. z. - Trestný poriadok

Zákon č. 550/2003 Z.z. o probačných a mediačných úradníkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Použitá literatúra:

IVOR, J., ZÁHORA, J.: Základy rekodifikovaného trestného práva. Bratislava, Akadémia Policajného zboru, 2005

MARKOVÁ, M.: Historický vývoj trestného práva na našom území do konca 19. storočia, ročenka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, 2006

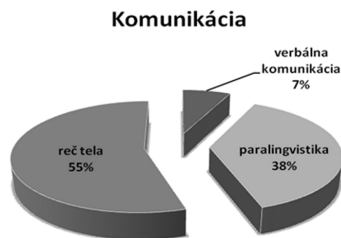
mjr. Mgr. Jana Nemcová

Neverbálna komunikácia a jej význam v služobnej činnosti príslušníka ZVJS - I.

Jedným z najdôležitejších atribútov, ktorými človek ako sociálna bytosť disponuje v takej kvalite ako žiaden iný živý tvor, je schopnosť komunikovať. Samozrejme, že schopnosť komunikovať sama o sebe nie je ničím výnimočným ani v zvieracej ríši, ale bohatstvo výrazových prostriedkov artikulovanej reči človeka, jej štruktúra, rytmus, zvukomalebnosť, so všetkými jej odtieňmi, z nej robí výnimočný fenomén. Iste by sme mohli vo výpočte podobných superlatívov ohľadne ľudskej verbálnej komunikácie ešte pokračovať. Ale faktom zostáva tiež, že podstatnú časť ľudskej komunikácie (približne 93 %), tvorí verbálna komunikácia, ale jej fylogeneticky a ontogeneticky "staršia sestra" - neverbálna komunikácia. Ale aj táto "reč tela" (ako je nepresne označovaná, pretože do neverbálnej komunikácie je nutné zaradiť aj rečové prejavy neverbálneho charakteru, ktoré tvoria približne 38 % celej komunikácie) je u človeka v porovnaní s ostatnými živými tvormi oveľa bohatšia, rozvinutejšia a rôznorodejšia. Aj tu zastáva ľudská komunikácia výsostne postavenie. Napriek tomu nevenujeme tomuto fenoménu toľko pozornosti, koľko si zasluhuje.

Neverbálnu komunikáciu tvorí jednak "reč tela" (poloha a pohyby tela, tvárových svalov a pohyby očí) a rečové prejavy neverbálneho charakteru (farba hlasu, tón, plynulosť reči, sila hlasu apod.). Teraz sa pri jednotlivých zložkách neverbálnej komunikácie stručne zastavíme.

obr. č.1: Zložky medziľudskej komunikácie

Mimika - tvorí jeden z najzákladnejších prostriedkov neverbálnej interpersonálnej komunikácie. Pohyby a postavenie tvárových svalov vytvárajú jednak celkový výraz tváre a vyjadrujú podvedomú reakciu v súvislosti s prebiehajúcim komunikačným procesom. Prostredníctvom mimiky účastník komunikačného procesu vyjadruje (zväčša podvedome) svoje najvnútornejšie pocity, postoje a motívy.

Posturoológia - celkové držanie a poloha tela počas komunikácie nám môže prezradiť o človeku veľa cenných informácií, v prvom rade, či vôbec je ochotný komunikovať alebo nie, či prežíva úzkosť, strach, alebo prežíva napätie alebo je uvoľnený, či je voči komunikátorovi (vysielateľ správy) uzavretý alebo otvorený apod.. Ak ho rozhovor zaujal, vyjadří to tým, že je k nemu naklonený, naopak, ak ho rozhovor nezaujíma, snaží sa vytvoriť si väčší odstup od neho tak, že sa podvedome odkláňa.

Proxemika - vzdialenosť, ktorú počas komunikačného procesu udržiavame s osobami, s ktorými komunikujeme. Vzdialenosť vyjadruje mieru intimitu, ktorú s osobou máme, ale tiež je determinovaná národnosťou, spoločenskými zvyklosťami, temperamentom a prebratými vzorcami správania počas výchovy. Tieto vzdialenosti sú vymedzené tzv. "zónami", ktoré sú prirodzeným vyjadrením nášho vzťahu k druhým ľuďom. Ľudia v mestách zaujímajú bližšie zónové vzdialenosti, introverti preferujú počas komunikácie väčšie vzdialenosti. Psychológ PhDr. Milan Slávik,

CSc. uvádza tieto zónové vzdialenosti: intímnu sféru (15 až 44 cm), osobnú sféru (45 - 120 cm), spoločenskú sféru (120 cm až 3,5 m), verejnú sféru (3,6 m a viac - do 8 m). Verejná sféra je vymedzená pre cudzích ľudí, je charakteristická neosobným jednaním, do osobnej sféry majú prístup naši priatelia, intímna zóna je pre našich najbližších (blízki priatelia, milenci, partner, deti, rodičia), ale v istých situáciách musí vstúpiť do intímnej sféry aj lekár alebo dentista. Narušenie intímnej zóny cudzím človekom zo "vzdialenejšej" zóny prežívame intenzívne a je spojené s nepríjemnými pocitmi a v podvedomí sa okamžite objavujú obranné mechanizmy, ktorých hlavným cieľom je naša aktivizácia v snahe uniknúť z tejto nepríjemnej pozície, často spojená s agresívnou reakciou. Psychologička Mgr. Ingrid Matoušková k tomu uvádza: "Ak nerešpektujem osobný priestor, nerešpektujem človeka ani jeho pocity."

Gestika - pohyby rúk (posunky) sprevádzajú verbálny prejav, zvyrazňujú ho, ale môžu mať aj samostatnú sémantickú hodnotu (vztýčený palec - vyjadruje uznanie, príp. víťazstvo, palec dolu - prehru alebo zlé pocity apod.). Gestá vypovedajú o temperamente, ale aj o momentálnom psychickom rozpoložení (rozčúlenie, hnev, rozpaky) a môžu byť významným varovným signálom pri narastajúcej agresivite. Extrovertné osobnosti majú sklon využívať gestá pri komunikácii častejšie ako introvertné osobnosti. Väčšina základných gest používaných v procese ľudskej komunikácie má rovnakú sémantickú hodnotu na celom svete. To však neplatí o všetkých gestách. Napr. gesto "písmeno V" vo Veľkej Británii a v Austrálii a má význam "maj ma rád", ale pre väčšinu obyvateľov Európy toto gesto označuje "víťazstvo".

Zrakový kontakt - pohľady a pohyby očí. Pohľadom na druhého človeka získavame informácie o ňom, ale zároveň poskytujeme informácie o sebe - o našich emočných stavoch a záujme. Pohľad môže vyjadrovať neistotu, obavy, radosť, strach apod. Udržiavanie resp. neudržiavanie zrakového kontaktu môže veľa napovedať o človeku, o jeho vnútornej rozpoložení alebo motívoch. Upený sústredený pohľad počas celej komunikácie môže pôsobiť na účastníka komunikačného procesu ako nátlak (máme pocit ako by nás chcel dotýkať očami "prebodnúť") a môže vyvolať u neho až agresívnu reakciu. Naproti tomu neustále odvracanie pohľadu stranou môže byť symptómom nezaujmu alebo neistoty. Veľmi nepríjemne sa cítime v komunikácii s človekom, ktorý má na očiach okuliare, cez ktoré mu do očí nevidíme. Nevieťme, kde sa pozerá, čo sleduje a uvedomujeme si, že sme v nevýhode - on dostáva informácie o nás, my však o ňom nie. To vyvoláva pocit neistoty a môže pôsobiť ako komunikačná bariéra. Žmurknutie je starým a často využívaným signálom pre dohovor tam, kde dvaja komunikujúci chcú svoj zámer skryť pred ostatnými prítomnými. Naše pohľady na druhú osobu počas rozhovoru smerujú predovšetkým do trojuholníka tvoreného ústami a očami, do tváre.

Kinezika/kinetika - komunikácia prostredníctvom pohybov tela je na rozdiel od posturologie dynamická. Môže vyjadrovať emocionálny stav človeka, jeho vnútorné nastavenie v rozhovore alebo ich zmeny, záujem alebo nezáujem o predmet rozhovoru. Ak napr. poslucháča rozhovor zaujíma, prirodzene sa nakloní ku komunikátorovi a naopak, ak predmet rozhovoru je pre poslucháča nudný alebo nepríjemný, odkláňa sa od komunikátora, ak by ani to nestačilo, z rozhovoru doslova "ujde". Niektoré

pohyby tela môžu byť pre konkrétneho človeka typické (napr. spôsob chôdze, státie, spôsob sedenia apod.).

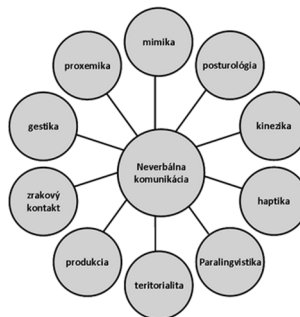
Haptika - komunikácia telesnými dotykmi. Najbežnejším prejavom haptickej komunikácie je podanie ruky a potľapkanie po ramene. Je potrebné si uvedomiť, že pri tomto type komunikácie obidve strany (aj komunikátor, aj komunikant - prijímateľ správy) sa dostávajú z hľadiska proxemiky do osobnej až intímnej zóny. Je tiež obvyklé, že u osôb s rozdielnym spoločenským statusom haptickej komunikáciu iniciuje osoba s vyšším spoločenským statusom. Spôsob podania rúk môže vyjadrovať jednak emocionálne rozpoloženie človeka, ale tiež jeho temperament a vnútorné nastavenie voči druhej osobe, dominanciu alebo podriadenosť. Uchopenie ruky iného človeka oboma rukami (štýl "rukavica") môže jednak vyjadrovať srdečnosť a radosť zo stretnutia (pokiaľ sa jedná o blízku osobu), ale pri človeku, ktorého vidíme prvýkrát môže vyvolať úplne opačnú reakciu - môže vyvolať pochybnosti o čestných úmysloch iniciátora. Veľmi neprijemným zážitkom pre druhú stranu je podanie ruky v štýle "mŕtva ryba", ktorý vyvoláva rozpaky, pochybnosti o zámeroch druhého človeka, prípadne je chápaný ako nezaujem o ďalšiu komunikáciu.

Teritorialita - voľba miesta v priestore. Miesto, ktoré si človek vyberá počas komunikácie, poukazuje jednak na vzťah k osobe/osobám, na jeho temperament, môže prezrádzať aj niektoré charakterové črty, ale môže byť aj vyjadrením hierarchie - námestníci riaditeľa sediaci vedľa riaditeľa, vedľa nich vedúci oddelení atď.. Niekedy je rozloženie jednotlivých miest vopred určené (napr. zasadacím poriadkom), inokedy si môžeme miesto sami zvoliť. Výber miesta na sedenie ovplyvňuje aj charakter interiéru, jeho funkčnosť a usporiadanie. Veľa o človeku prezradí miesto, na ktoré si sadne, ak má možnosť voľby. Ak si sadá k posledným stolom v miestnosti tvárou oproti dverám, chce mať všetko pod kontrolou. Ten, kto si sadá chrbtom k dverám, naznačuje tým, že nemá záujem o komunikáciu. Kabát prehodený cez operadlo stoličky, alebo predmet položený na stoličke vedľa sediaceho je jasným signálom pre ostatných "miesto je rezervované, nesadať".

Produkcia - vzhľad, výzor a úprava zovňajšku. Nie je jedno, ako sme upravení a ako vyzeráme a nie je jedno, ako sa upravíme, keď sa chceme zúčastniť rôznych spoločenských podujatí. Iné formálne požiadavky na oblečenie a úpravu zovňajšku platia, keď ideme na banket, inak sa upravujeme na neformálne stretnutie a inú úpravu zovňajšku a oblečenie volíme, keď ideme na oficiálne pracovné stretnutie. Úprava zovňajšku človeka a jeho oblečenie vypovedajú minimálne o jeho vkuse a schopnosti prispôbiť sa prostrediu, v ktorom sa pohybuje a pracuje. Pokrčený oblek, škvrna na viazanke a znečistený límeč a rukávy košeľe poukazujú na nedbalosť, nedôslednosť a nedostatok spoločenského taktu voči osobám, s ktorými takto "upravený" jedinec prichádza do kontaktu. Človek, ktorý sa výrazne odlišuje od iných svojím vzhľadom (extravaganciou alebo nevhodným oblečením) prakticky sám seba vylúči z komunikácie a dostáva sa na okraj záujmu iných ľudí. V tomto smere nie je možné opomenúť kozmetiku - s ľuďmi, ktorých obklopuje príjemná vôňa parfumu hovoríme radšej, ako s tými, ktorých obklopuje telesný pach.

Paralingvistika - neverbálne rečové prejavy (farba, výška a sila hlasu, tempo, plynulosť reči a jej rytmus) jednak dotvárajú komunikáciu, môžu potvrdzovať a zdôrazňovať povedané, ale môžu úplne zmeniť význam vypovedaného. Paralingvistika je významným zdrojom informácií o vnútornom nastavení a emocionálnom stave človeka. Napr. človek trpiaci depresiami hovorí pomaly a robí dlhé prestávky. Emócie, ktoré človek prežíva, je možné pomerne dobre identifikovať prostredníctvom tempa

a plynulosti reči a výšky a dynamiky hlasu. Naproti tomu človeka s hostilným nastavením a agresívnymi tendenciami prezradí zvyšovanie intenzity a výšky hlasu, úsečnosť a zrýchľovanie tempa reči a problém s jej plynulosťou. Pestrosť, štruktúra a dynamika neverbálnych rečových prejavov súvisí tiež s temperamentom osoby. Extrovertné typy majú tendenciu hovoriť plynulejšie, volia rýchlejšie tempo reči a v priemere hovoria časťšie a dlhšie ako typy introvertné.

Poznanie a pochopenie prejavov neverbálnej komunikácie a ich adekvátna interpretácia môže byť zdrojom cenných informácií najmä v situáciách, keď komunikujúci zámere zahmlieva vo svojom rečovom prejave skutočné dôvody komunikácie, alebo sa snaží účelovo pôsobiť na poslucháča, aby prostredníctvom emocionálnej manipulácie dosiahol svoje ciele. Človek

môže byť vynikajúcim "hercom" a aj jeho slovný prejav môže vyznievať pravdivo a uveriteľne, ale nesúlad slovného prejavu so signálmi neverbálnej komunikácie odhalí, že na tom jeho príbehu niečo "nesedí".

Allan Pease, odborník na medziľudskú komunikáciu, vo svojej knihe "Reč tela" hovorí: "Ak o niekom povieme, že je "vnímavý" či "intuitívny", hovoríme o jeho schopnosti rozumieť neverbálnym signálom iného človeka a porovnávať ich s verbálnymi signálmi. Inými slovami, ak povieme, že máme "tušenie" alebo "dojem", že nám niekto klamal, vlastne si uvedomujeme, že sme spozorovali rozpor medzi rečou tela a hovoreným slovom dotyčného človeka."

Pokračovanie v budúcom čísle.

Použitá literatúra:

- Tegze Oldřich, Neverbální komunikace, Computer Press, Praha, 2004,
- Allan Pease, Reč tela, Ikar, 2004,
- PhDr. Juraj Šatánek, CSc., Komunikácia v rodine, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica, 2004,
- Jaroslav Erneker, Komunikácia v riadiacej činnosti, Akadémia policajného zboru v Bratislave, Bratislava, 2002,
- Doc. PhDr. Jitka Moravcová, PhD., Sociálna psychológia, Univerzita Mateja Bela, Fakulta humanitných vied, Banská Bystrica 2004,
- Ingrid Matoušková, Joža Spurný, Komunikačné náročné situácie v policejní praxi, Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2005
- Komárková, Slaměnik, Výrost, Aplikovaná sociální psychologie III, vydavateľstvo Grada publishing a.s., 2001,
- Vera F. Birkenbihlová, Umenie komunikácie, vydavateľstvo: Aktuell, Bratislava, 1999
- Ol'ga Škvareninová, Rečová komunikácia, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1994
- PhDr. Milan Slávik, PhD., Sociálna komunikácia - techniky náviku komunikačných zručností, 2005
- Michael Argyle, Social Interaction, Tavistock Publications, 1969.

kpt. Mgr. Ing. Ľudovít Kara

Pracovný výkon, výkonnosť, únava, regenerácia síl.

Príslušník Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len "príslušník zboru") pri výkone služby veľakrát rieši záťažové situácie, ktoré prináša samotný život v zariadeniach, kde sa vykonáva výkon väzby a výkon trestu. Prichádza do kontaktu s osobami, ktoré sú obvinené i odsúdené. Ak máme hovoriť o výkone, výkonnosti príslušníka zboru počas jeho služby, musíme vedieť, že rast alebo pokles jeho výkonnosti vo veľkej miere závisí na jeho odbornej pripravenosti, schopnosti priamo sa postaviť k riešeniu problémov s vysokou mierou psychickej a fyzickej kondície. Je pravdou, že po dlho trvajúcich náročných službách prichádza aj únava. Únava môže spôsobiť, že príslušník stráca pozornosť, ostražitnosť, začne robiť chyby, čo obvinení a odsúdení môžu

využiť na vykonávanie nedovolených činností.

Autor vysokoškolských učebných textov Viktor Kubáni vo svojej publikácii Psychológia práce rozoberá pracovný výkon, výkonnosť, únavu a regeneráciu síl nasledovne:

Pracovný výkon je výsledok pracovnej činnosti dosiahnutý v danom čase a za daných okolností. Pri jeho meraní sa kladie dôraz na množstvo energie uvoľnenej v určitej časovej jednotke. Ľudia však podávajú v rovnakých situáciách rôzne výkony, ale i výkon jednotlivca sa v pomere krátkych časových intervaloch môže meniť. Vzhľadom k tomu a tiež preto, že každý výkon sa nedá merať stratou energie za určitú dobu, je vhodnejšie uvažovať o výkonnosti.

Výkonnosť pracovníkov tvorí súbor ich vlastností a dispozícií, ktoré podmieňujú to, ako plnia pracovné úlohy. Výkonnosť pracovníkov môžeme chápať ako pripravenosť pracovníkov podávať určité výkony. Výkon pracovníkov sa v priebehu času mení, mení sa aj ich výkonnosť, a to i v závislosti na

množstvo a namáhavosti riešených úloh v priebehu vykonávanej pracovnej činnosti, v priebehu zmeny, pracovného dňa a týždňa, ba aj v závislosti na ročnom období a podobne.

Osobnostné determinanty výkonnosti predstavujú celý rozsah individuálnych predpokladov pre prácu. Sú to najmä:

- telesné a duševné predpoklady,
- odborná pripravenosť, úroveň jeho kvalifikácie,
- osobnostné vlastnosti, vrátane morálnych,
- pracovné a záujmové zameranie, jeho motivácia k práci,
- trvalý a aktuálny zdravotný stav.

Únava, podobne ako práca, nás sprevádza celý život. Je prirodzeným dôsledkom každej práce. Únava bezprostredne súvisí s výkonnosťou pracovníka a vzniká v dôsledku jeho predchádzajúcej námahy. Samotná únava nemusí byť škodlivá, škodlivou sa stáva až vtedy, keď je organizmus vystavený takým nárokom, s ktorými sa nevie vyrovnáť. Únava sa prejavuje psychickými a fyziologickými zmenami, ktoré súvisia so zmenami napätia v centrálnom nervovom systéme.

Od prejavov únavy môžeme odlišiť pocit únavy. Pociť únavy je subjektívny a má zreteľne ochrannú funkciu, lebo umožňuje človeku registrovať príznaky jednoduchšej akútnej únavy, ktorá po primeranom aktívnom odpočinku alebo spánku odznieva. Ľudia, ktorí sú málo citliví na pociť únavy, sa môžu ľahko dostať do stavu preťaženia.

Preťaženie je stav, ku ktorému dochádza vtedy, keď sa od jednotlivých psychických funkcií žiada viac, ako sú vo všeobecnosti schopné vykonať. V stave preťaženia, keď sa od pracovníka vyžaduje väčší výkon, ako je schopný aktuálne poskytovať, sa vyvinie konflikt medzi nárokmi a výkonom. Najprv nastupuje agresívna fáza (napr. preháňané reakcie a konanie, výkyvy vo výkone, narastajú pracovné chyby). Na tomto stupni prichádza nasadenie posledných rezerv výkonnosti. Stráca sa vôľová kontrola správania. Po agresívnej fáze nastupuje fáza regresie, stiahnutia sa, rezignácie. V tejto fáze je vlastný symptóm preťaženia (výkon náhle klesne a správanie je poznačené obmedzením záujmu a sociálnych vzťahov). V reštitučnej fáze, ktorá je

posledná dochádza k tomu, že otrásená osobnosť mobilizuje svoje vôľové vlastnosti osobnosti a dochádza k narastaniu výkonu.

Regenerácia síl. Plnohodnotný pracovný výkon môže podávať len zdravý pracovník. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) definuje zdravie ako stav telesnej, duševnej a sociálnej pohody. Tento stav je sprevádzaný neprítomnosťou prejavov choroby alebo poruchy (abnormality), či rizikových faktorov a pestovaním zdravého životného štýlu, ktorý vedie k udržiavaniu zdravia a prevencii ochorenia. Súčasťou, prejavom i predpokladom zdravia je duševné zdravie. Musíme si však uvedomiť že insuficiencia (nedostatočnosť) napr. v telesnej oblasti neznižuje možnosti uplatnenia človeka v iných oblastiach. Regenerácia sa týka predovšetkým zdravého človeka a jej zmyslom je urýchlenie zotavovacích procesov a plánovitá likvidácia akútnej a chronickej únavy.

Je na samotnom príslušníkovi a na jeho nadriadenom, aby včas zareagovali na potrebu regenerácie síl. Je to možné počas čerpania dovolenky, náhradného voľna, alebo poskytnutím preventívnej rehabilitácie ktorú upravuje zákon č. 73/1998 Z.z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície. Možnosť na zregenerovanie svojich síl má každý príslušník zboru dostatok. Sú to rôzne športové aktivity, kultúrne podujatia, stretávanie s priateľmi alebo len tak v klude a tichu oddychovať. Regenerácia síl je v živote každého z nás nesmieme dôležitá, komplexná a účelná regenerácia síl má podstatný vplyv predovšetkým na psychické vlastnosti, celkový zdravotný stav a na funkčnú zdatnosť organizmu. Podceňovanie potreby regenerácie telesných a duševných síl je nezodpovedné, čo sa v konečnom dôsledku môže obrátiť v neprospech samotného príslušníka zboru ale aj celého kolektívu a môže byť problémom aj vo vzťahu k riadnemu výkonu štátnej služby.

Použitá literatúra: Viliam Kubáni, Psychológia práce, Prešovská Univerzita FHPV, Prešov 1998

mjr. Mgr. Ján Bučko

Úroveň kondičných schopností novoprijatých príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Dobrá fyzická zdatnosť a teda aj úroveň kondičných schopností boli od nepamäti dôležitým prostriedkom na prežitie človeka, zabezpečenie si potravy, ale i úspešnosti v boji a výkonu pri ťažkej fyzickej práci. Pojem fyzická zdatnosť môžeme chápať ako pripravenosť organizmu vykonať určitý objem a kvalitu práce, vyrovnáť sa s vonkajšími nárokmi a aktuálnymi vplyvmi okolia. Dobrá fyzická zdatnosť nám dáva predpoklad optimálnej reakcie organizmu na pohybovú činnosť a vplyvy vonkajšieho prostredia.

"Shepard v r.1985 definoval tzv. totálnu (celkovú) zdatnosť so zložkami zdatnosti telesnej, sociálnej, duševnej a emociálnej. V r.1992 Corbin a Pangrazzi definovali zdatnosť ako ochranný prvok proti vonkajšiemu stresu. Bunc v r.1995 píše o zdatnosti ako o pripravenosti organizmu vykonať prácu bez špecifikácie (teda duševnú i fyzickú)". A to je práve ten dôvod, prečo má previerka fyzickej zdatnosti (jedna zo zložiek celkovej zdatnosti jedinca) ako podmienka pre prijatie do Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len "zbor") vysoké opodstatnenie. Len jediniec s dobrou fyzickou zdatnosťou môže obstáť pri plnení úloh v zbere na rôznych funkciách a úrovniach náročnosti kladených na príslušníka počas výkonu štátnej služby.

Úroveň fyzickej zdatnosti, teda aj kondičných schopností, vieme relevantne zistiť len správnu diagnostikou úrovne kondičných schopností pomocou testov. Testy, ktoré používame v zbere na diagnostiku pri previerkach fyzickej zdatnosti uchádzačov a príslušníkov, sú integrovanou súčasťou i testov používaných v rámci testových batérií UNIFITESTU (6-60) a EURO-fitu. Tieto testové batérie spĺňajú požiadavku na vysokú validitu (platnosť) a reliabilitu (spôľahlivosť) zistenia úrovne kondičných schopností. Základné kondičné schopnosti, ktoré zisťujeme, sú sila, rýchlosť a vytrvalosť. Tieto sa vzájomne prelinajú a spolupracujú na výkone v jednotlivých disciplínach.

Testy ako Cooperov (12 min. beh), zhyby na hrazde, beh na 100 metrov, sed-fah za 2 minúty a skok do diaľky z miesta kladú vysoké nároky na

funkčnosť srdcovo-cievneho systému a svalového aparátu. Adaptácia týchto systémov sa dokáže zabezpečiť len pravidelnou pohybovou aktivitou v rámci voľnočasových aktivít príslušníka. Rešpekt pred samotným výberovým konaním prinúti uchádzača k zvýšeniu frekvencie vykonávania pohybových aktivít počas týždňa a tým prichádza aj k zlepšeniu úrovne kondičných schopností. Diagnostika úrovne kondičných schopností frekventantov 21. behu základného výcviku naznačila skutočnosť, že u väčšiny mladých príslušníkov dochádza po nástupe do zboru k určitému stupňu sebauspokojenia a z viacerých dôvodov i k zanedbávaniu rozvoja kondičných schopností. Treba však zdôrazniť, že príslušník zboru je povinný v rámci individuálnej prípravy na výkon štátnej služby neustále zdokonaľovať svoje zručnosti a schopnosti tak, aby dokázal plniť aj tie najnáročnejšie úlohy, pred ktoré je počas výkonu štátnej služby postavený. Snaha o zlepšovanie svojich schopností je každoročne preverovaná podľa RGR č.2/2009 o previerkach fyzickej zdatnosti v zbere, ale súčasná hranica 18 bodov pre vyhovenie v previerkach nenúti príslušníkov pracovať na zlepšení svojej výkonnosti v disciplínach, v ktorých majú značné rezervy a veľmi slabú výkonnosťnú úroveň. Toto je práve ten priestor pre nadriadených, aby v rámci svojich kompetencií a právomoci vykonali opatrenia na zlepšenie fyzickej zdatnosti a upozornili na nedostatky vo výkone v jednotlivých disciplínach u nových príslušníkov zaradených v prípravnej štátnej službe. Alarmujúcim je fakt, že z 38 frekventantov 21. behu základného výcviku (muži vo veku 20 až 30 rokov) sa 19 z nich nachádzalo v pásme 0 až 1 zhybov na hrazde. Čítajúc odbornú literatúru možno konštatovať, že "v manuály batérie UNIFITESTU (6-60) je definovaná takáto výkonnosť ako minimálna, charakteristika tejto úrovne hranič s motorickou nedostatočnosťou a typická je pre oslabeného jedinca". Tiež v Cooperovom teste (12 min. beh) mali frekventanti veľmi slabé výsledky. Len veľmi malá časť testovaných mala aeróbnu vytrvalosť, ktorú zisťujeme týmto testom na dobrej úrovni. Pre tento test je typické prekonávanie subjektívne zlých pocitov, čo súvisí i s otestovaním morálno-vôľových vlastností každého jedinca. Nie všetci disponujú vlastnosťami potrebnými na sebazaprenie a prekonanie týchto negatívnych pocitov.

Je nám však každému jasné, že patríme k ozbrojenej a silovej zložke štátu, plníme také úlohy, na ktorých vykonanie je potrebné niekedy konfrontovať naše sily a pripravenosť i s našou klientelou. A práve to by mala byť pre každého, nielen novoprijatého príslušníka hlavná motivácia pre rozvoj kondičných schopností. Príslušník, ktorý zanedbáva fyzickú zdatnosť, môže počas služobného zákroku ohroziť na zdraví a živote nielen seba, ale

i svojho kolegu. Len dobre vycvičení, fyzicky a psychicky zdatní môžeme vykonávať službu kvalitne a v súlade so zákonmi a inými všeobecno-záväznými predpismi.

Zmyslom tohto článku nebolo kritizovať úroveň prípravy v jednotlivých ústavoch, nakoľko nám je jasné, že novoprijatí príslušníci, ktorí nastúpia do základného výcviku, ešte nie sú pod kontrolou kompetentného príslušníka

ústavu (VOR referátu obrany a výcviku oddelenia obrany a ochrany). Cieľom bolo poukázať na nutnosť profesionálneho prístupu zo strany všetkých príslušníkov zboru vo vzťahu k zvyšovaniu resp. udržiavaniu vlastnej fyzickej zdatnosti, ktorá je potrebná k výkonu štátnej služby, ale aj k zdravému životnému štýlu.

npor. Mgr. Pavol Verai

Teória streľby pre príslušníkov III.

V Inštitúte vzdelávania Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len "inštitút vzdelávania zboru") v roku 2009 absolvovalo 181 frekventantov základný výcvik. Súčasťou prípravy novoprijatých príslušníkov zboru je aj strelecká príprava. Vedomosti a zručnosti týkajúce sa zbraní a streliva sú u väčšiny ešte nepopísanou tabuľou, na ktorú ešte len treba urobiť prvé ťahy kriedou. Len zopár ich malo skúsenosti so strelnou zbraňou z predchádzajúceho pôsobenia v SBS - kách. Z celého počtu bol zaznamenaný iba jeden frekventant, ktorý bol bývalý športový strelec. To, že väčšina frekventantov nemala pred nástupom do služby skúsenosti so streľbou je paradoxne výhodou, pretože prvé kroky robia pod dohľadom inštruktorov a každé ich pochybenie je od začiatku uvádzané na pravú mieru. Každý učiteľ a tréner vie, že naučiť nové pohybové prvky je oveľa ľahšie ako pracovať na odstraňovaní naučených nesprávnych pohybových stereotypov.

Pre zamierenie ručných strelných zbraní sa používajú mieridlá. Zbrane zaradené do výzbroje zboru majú mechanické otvorené mieridlá skladajúce sa z mušky umiestnenej pri ústí hlavne a cieľníka, ktorý je obvyčajne v zadnej časti hlavne. Na pištoľoch a revolveroch sú pevné, nastaviteľné len pomocou nástrojov. Samopal vzor. 61 má preklápatel'ný cieľník na strelbu do 75 a 150 metrov, útočná puška Sa vzor. 58 má posuvnú klapku cieľníka. Brokovnice zaradené do výzbroje v zbere nemajú cieľník, na presnejšie zamierenie slúži priehlbina na vrchnej časti zadku hlavne. Na správne zamierenie zbrane musí byť aj správna poloha mieridiel. Správna poloha mieridiel znamená to, že strelec sleduje cieľ pohľadom cez mieridlá. Mušku vidí presne v strede výrezu cieľníka a jej vrchol vo výške horných hrán cieľníka. Tieto vety streľci poznajú a nováčikovia si ju vypočujú hneď na počiatku výcviku streľby. Ako ju však každý pochopí a preniesie do praxe, tak aj potom presne alebo nepresne strieľa. Trafiť cieľ znamená teda správne zrovnať mieridlá a správne zaostriť oko. Ľudské oko nemá schopnosť vidieť rôzne vzdialené predmety rovnako ostro. Preto pri zaostrovaní oka na mieridlá a cieľ je potrebné dodržať hlavnú zásadu, že najostrejšie vidí strelec mušku, menej cieľník a až potom cieľ. Cieľ je viditeľný v podstate iba matne. Čím je cieľ vzdialenejší tým je dôležitejšie správne zrovnanie mieridiel. Ak strelec získa návyk pozorovať cieľ najprv cez mušku a až potom dorovnávať polohu cieľníka, tak mu nebude v budúcnosti robiť ani problémy rýchlo zamieriť zbraň v meniacich sa podmienkach bojovej streľby. Pri počiatčom nácviku streľby z dlhšej strelnej zbrane som sa stretol aj s javom, že frekventant nebol schopný zrovnať obraz mieridiel, raz videl mušku a cieľník nie a potom naopak. Zistil som potom, že hoci pažbu zbrane mal opretú do pravého ramena a mieril ľavým okom, pravé oko mal príliš veľké. Niektorí povie, že to nemá logiku. Zmeniť bolo treba oko alebo stranu opory zbrane. Každý človek má jedno dominantné (silné oko). Dominancia jedného oka sa dá zistiť jednoduchým spôsobom. Ukazovák a palec ruky sa spoja bruškami a vytvorí sa medzi nimi kruhový priezor. Priezor z prstov je treba umiestniť do vzdialenosti asi 40 cm od očí. Je potrebné vybrať si nejaký predmet vzdialený 5-6 metrov a pozeráť na neho cez vytvorený priezor oboma očami. Potom ak po zatvorení ľavého oka pravým okom vidíme vybraný predmet tak je dominantným okom pravé oko. Pri zatvorení pravého oka a nezmenenej polohe rúk voči očiam, by nemal byť predmet cez priezor medzi prstami pre ľavé oko viditeľný. Ľavým okom by sme v tomto prípade mali vidieť priestor alebo predmety reálne sa nachádzajúce vpravo od pôvodne vybraného predmetu. Väčšina pravákov má aj dominantné pravé oko. Spomínaný frekventant bol pravák a dominantné ľavé oko. Manipulovať so zbraňou na ľavou rukou by mu robilo väčšie problémy než sa naučiť používať slabé oko. Športovci streľci spravidla majú pri miere-ní otvorené obidve oči, ale jedno oko majú najčastejšie zakryté svetlo priepustnou fóliou. Ak by mal strelec počas tréningu alebo preteku stále zatvorené slabé oko tak sa rýchlo unaví a klesá jeho schopnosť sústrediť sa na mierenie. Tréning a pretek športového streľca trvá okolo jednej hodiny a pri strieľaných vo viacerých polohách aj viac. V prípade výcviku streľby v zbere sú však obavy z únavy z dôvodu zatvoreného slabého oka zbytočné. Pri športovej streľbe je úspešnejší ten strelec, ktorý sa dokáže udržať sústredenie počas celého preteku. Strieľa však v nemenných takmer ideálnych podmienkach. Príslušníkov zboru potrebujeme však vyškolit tak, aby dokázal svoju streleckú zručnosť uplatniť aj v meniacich sa podmienkach bojovej streľby. Vystrieľaným strelcem to väčšinou nerobí problémy. Preto teoretické poznatky z tréningu športovej streľby sú použiteľné aj pri výcviku základov streľby v zbere.

Mierenie je však len jednou časťou celého komplexu činností pri streľbe. Strelec sa musí naučiť ešte koordinovať viacero činností do jedného harmonického celku. Zaujatie streleckej polohy úzko súvisí s mierením. Vhodné zaujatie streleckej polohy veľmi ovplyvňuje kvalitu zamierenia zbrane. Pri riešení situácií ozbrojeného stretu, správne a rýchle zaujatie streleckej polohy rozhoduje často o jeho výsledku. Zaujatie streleckej polohy sa najlepšie učí tak, že sa strelec učí takzvané nahadzovať zbraň smerom na cieľ (terč) so zatvorenými očami, aby cítil svoje postavenie. Po otvorení očí môže korigovať svoju polohu, znovu zatvorí oči a zbraň opakovane nahadzuje dovtedy pokým po otvorení očí neuvidí v ose mieridiel terč. Takýmto spôsobom sa dá strelec pripraviť na rýchle zaujímanie streleckých postojov. Kontrola dýchania je ďalšou dôležitou súčasťou streľby. Srdcový pulz sa prenáša do chvenia zbrane a to má vplyv na presnosť streľby. Pomalé stredne hlboké dýchanie spomaľuje frekvenciu tepov srdca a pri ktorej klesá napätie a strnulosť tela. Prudké nekoordinované pohyby negatívne ovplyvňujú presnosť streľby. Pri streľbe je vhodné vykonávať činnosti plynulými, nie trhavými pohybmi. Pracovať so zbraňou by sa malo tak ako keď rozbíjame auto do kopca. Pri nesprávnej koordinácii medzi vodičovou nohou stúpajúcou na pedál plynu a nohou uvoľňujúcou spojku dochádza k tomu, že sa auto pohybuje trhavo, môže cúvnuť alebo mu zhasne motor. Schopnosť streľca vykonávať plynulé pohyby je dôležitá hlavne pri spúšťaní. Spúšťanie by malo byť plynulé, ukazovák silnej ruky (streleckej) by sa mal dotýkať spúšťača v strede bruška posledného článku a mal by vyvíjať plynulý tlak proti smeru streľby rovnobežne s osou hlavne. Ak nie je tlak prsta na spúšťač plynulý prichádza ku strhávaniu spúšťača a strely smerujú od zámerného bodu spravidla vpravo dolu (strelec pravák). Ďalšou chybou je odtlačanie alebo sťahovanie spúšťača, ktoré vzniká pri nesprávnom založení prsta na spúšťač. Prst potom netlačí rovnobežne s osou hlavne ale pod určitým uhlom a celá zbraň je vychýľovaná do jednej alebo druhej strany. V nácviku spúšťania je základom suchý nácvik, ktorý je však pre frekventantov nudným. Pri nácviku sa najviac osvedčili zbrane s laserovými žiaričmi, ktoré boli vložené do hlavne zbrane a malými terčmi reagujúcimi na vysielaný laserový lúč. Terče sú umiestnené pri stene tak, aby laserový lúč, ktorý nezasiahne terč bol na pozadí viditeľný a strelec sám môže kontrolovať a napravné svoje chyby. Náročná na streľbe je práve koordinácia zamierenia so spúšťaním. Dýchanie a tep vplyva na chvenie zbrane preto kontrola dýchania je ďalšou dôležitou súčasťou celkovej prípravy streľcov. Spustiť by mal strelec pri výdychu alebo pri zadržaní dychu krátko po výdychu. Aj pri streľbe po záťaži je vhodné vydychnúť, ak bola záťaž vysoká tak je vhodné medzi tromi - štyrmi hlbokými výdychmi sa len slabšie a krátko nadychnúť a strieľať opäť až s výdychom. Otázka ovplyvňovania celého tela kontrolovaným dýchaním je preberaná vo viacerých bojových umeniach a streľba je tiež istým druhom bojového umenia. Niektorí môžu namietť, že pri streľbe parkúru je potrebné myslieť na iné veci ako je dýchanie. Ale naplno sa sústrediť na činnosť, ktorú vykonávam, čiže správne dýchanie, mierenie a spúšťanie vplyva priamo na emočný stav streľca, ktorý ovplyvňuje stres z bojového stretu alebo v súťaži tréma.

Psychická odolnosť je potrebné trénovať tiež už od začiatku. Pre niektorých frekventantov je náročný už prvý kontakt so strelnou zbraňou. Je potrebné, im vysvetliť, že je to ako s ohňom, ktorý vás zohreje, pomôže pri príprave potravy ale naopak nekontrolovaný vie napáchať veľa škody. Strelná zbraň je oheň, s ktorým sa tiež treba naučiť manipulovať, aby nám slúžila a nie nás zradila.

Na streleckú prípravu sa teda treba pozrieť z dvoch strán, príslušníci zboru by sa mali naučiť odpovedať na otázku ako strieľať a na druhú dvojicu otázok kedy a prečo. V tomto článku som chcel v krátkosti hľadať odpoveď na časť prvej otázky.

mjr. Mgr. Stanislav Babala

Použitá literatúra:
Ing. Jan Brych, Športovní střelba - metodika puška;
PhDr. Jan Hynouš, PhDr. Vladimír Bok, Někteřá speciální cvičení pro sportovní střelce
Jurjev A. A. Sportivnaja streľba
R. Shanaker, Streľba z pištole

Cvičné aplikačné programové vybavenie v ZVJS

Jednou z dôležitých úloh v podmienkach Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len zbor) je zaškolenie príslušníkov a zamestnancov na nové aplikačné programové vybavenie.

Každý dodávateľ softvéru rieši túto úlohu iným spôsobom. Sú firmy, ktorí nedodávajú cvičné prostredie, urobia úvodné jednodňové oboznámenie školenie, sprístupní užívateľské príručky a ostatné nechajú na užívateľa. Renomovaní dodávateľia zabezpečujú helpdesk - pomoc na diaľku priamo pri zapnutom počítači, či už cez telefón, alebo inou technológiou (napríklad v podmienkach zboru používaná JIRA). Najoptimálnejší spôsob je dodať najskôr cvičné aplikačné programové vybavenie (ďalej len "CAPV"), kde si užívateľ nacvičí jednotlivé postupy, bez rizika straty ostrých údajov. V prvej fáze nasadzovania je dôležité i pripomenkovanie celého programového modulu, ktorý sa v cvičnom CAPV môže podrobne a dôkladne preskúšať. Nie len jednotlivé funkcionality programu, ale aj ďalšie najmä technické a prístupové problémy. Úspech cvičného CAPV závisí najmä od týchto faktorov:

1. faktor - existujúce cvičné CAPV: ešte pred nasadením ostrej prevádzky vytvoriť cvičný priestor a prístup k nemu od každého budúceho potenciálneho užívateľa.

2. faktor - časový priestor: skúšobné obdobie musí byť dostatočne dlhé, aby sa odsúhlasili všetky funkcionality od vkládania údajov, cez ich modifikácie až po archivovanie, prípadne prenos do iných modulov.

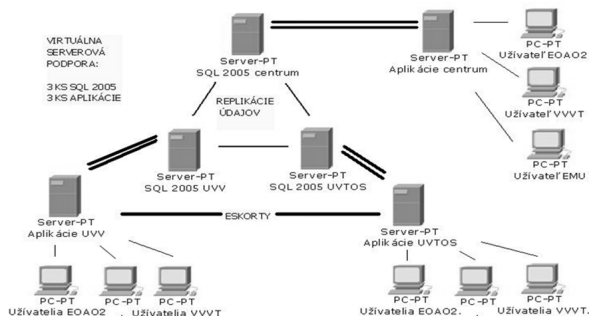
3. faktor - personálny: určenie osôb, ktoré budú mať konkrétne úlohy i záväzný harmonogram ich plnenia. To by nemali byť novopriatí príslušníci a zamestnanci zboru, ale vzhľadom na špecifickosť a zložitnosť úloh, ktoré plní zbor, skúsené osoby s predchádzajúcou praxou minimálne 5 rokov.

4. faktor - kontrolno-riadiaci: konzultačná skupina tvorená zástupcami dodávateľskej firmy i zboru by mala mať silnejšie postavenie počas celého nábehu aplikácie do ostrej prevádzky.

Evidencia obvinených a odsúdených 2 (ďalej len "EOAO2") je základné aplikačné programové vybavenie, od ktorého sa závisia ďalšie neskôr nasadzované aplikácie ako VVVT, EMU, VYROBA, FEEO, ZP, ID-karty a VPP. O tomto aplikačnom programovom vybavení boli už napísané články v prílohách Zvestí 01/2009 a 02/2009. Dokonca prehľadná analýza súčasného stavu APV na ekonomických oddeleniach ústavov zboru bola publikovaná v predchádzajúcom čísle Zvestí prispievateľkou z Leopoldova. Poohliadnime sa trochu dozadu, do blízkej minulosti, ako sa nasadzovali tieto aplikácie do ostrej prevádzky...

V r. 2004, po schválení APV "Eoao2", bol realizovaný tzv. pilotný projekt overovania funkcionality. Dva ústavy na výkon väzby - Bratislava a Banská Bystrica pracovali paralelne aj v starej EOAO1 i novej EOAO2. Ich databázy si už zasielali elektronické karty po sieti WAN a všetko to kontroloval cvičný server v centrále GR ZVJS. Škoda, že po nábehu ostrej verzie na všetky ústavy sa tento pilotný cvičný projekt "rozobral" a nepokračovalo sa v ňom ďalej.

Schéma cvičného APV ZVJS:

Dodávateľská firma nainštalovala jednu cvičnú databázu EOAO2 v Inštitúte vzdelávania ZVJS v Nitre. Tento školiaci server je dodnes v demilitarizovanej zóne a teda nebol a nie je prístupný od užívateľov v doméne zvs.sk, navyše bol problém s aktualizáciou verzie školiaceho servera. Nešli eskorty, nemali kam. Nebola druhá databáza.

V r. januári 2008 prišlo do prevádzky CAPV EMU- evidencia mimoriadnych udalostí. 3 mesiace bežalo v skúšobnej prevádzke a od 1.4.2008 v ostrej.

Cvičné prostredie bolo zabezpečené iným spôsobom ako pri EOAO2. Ak sa príslušník prihlásil v prvom kvartáli 2008 do EMU a chcel sa najskôr zaškoliť, nastavil s v ostrej verzii predchádzajúci rok 2007 a tam si mohol precvičovať úkony a postupy bez zbytočného rizika. Dodávateľ zároveň získal potrebné pripomenky v relatívne krátkom čase.

Začiatkom roka 2009 bola vypracovaná Analýza potrieb Inštitútu vzdelávania ZVJS so sídlom v Nitre v oblasti informačných technológií. Jedna cvičná databáza EOAO2 neumožňovala precvičovať eskorty medzi dvomi ústavmi, navyše nasadzovanie nových aplikácií na báze EOAO2 narážalo na nedostatočnú hardvérovú podporu v inštitúte. Vhodnejšie bolo inštalovať aplikácie v centre v serverovni GR ZVJS, kde je prístup zo všetkých ústavov, ale najmä od dodávateľa z Banskej Bystrice. Od 1.5.2008 bol sprístupnený server, ktorého garantom bol a stále je Odbor výkonu väzby a výkonu trestu GR ZVJS Bratislava. Tento server môže byť už prístupný zo všetkých ústavov zboru, ale tak isto ako v Nitre, mal len jednu databázu, bez možnosti eskortovania medzi ústavmi.

Od 1.9. 2009 dodávateľská firma prišla s doteraz najlepším riešením, sprístupnila virtuálnu serverovú podporu cvičného CAPV, kde pracujú tri databázové servery SQL 2005, ktoré replikujú v intervale 20 minút a teda umožňujú eskortovanie a vôbec výmenu údajov medzi centrom a dvomi cvičnými ústavmi. Ďalšie tri aplikačné servery pracujú nasledovne:

Server "Aplikácie centrum" predstavuje centrálnu evidenciu obvinených a odsúdených. Zatiaľ sú k dispozícii tri aplikácie EOAO2, VVVT a EMU. Okrem iného má celoslovenskú evidenciu spoločníckych skupín, vrátane spoločníkov, ktorí ešte nenastúpili do našich ústavov.

Server "Aplikácie UVV" eviduje najmä obvinených mužov, ženy a mladistvých. Aplikácia EOAO2 umožňuje eskortovanie týchto osôb do iného ústavu v reálnom čase - počas jednej 45 minútovej vyučovacej hodiny. Eviduje žiadosti o predvedenie pred OČTK resp. obhajcu už s prepojením i zobrazovaním v aplikácii VVVT. Zabezpečovanie práv obvinených sa eviduje prevažne v aplikácii VVVT.

Server "Aplikácie UVTOS" eviduje odsúdené osoby. Aplikácia EOAO2 umožňuje preeskortovanie do iného ústavu. User manager aplikácie VVVT spravuje užívateľské role tak, aby mal každý prístup len tam, kde má kompetenciu zapisovania údajov.

Táto virtuálna serverová podpora zaškolenia a vzdelávania v oblasti IT bude platná a žiadaná až vtedy, ak bude obsahovať všetky aplikácie nasadzované v zbere ako VYROBA, FEEO, ZP, VPP.. Ideálny stav by bol vrátane cvičných aplikácií WINIBEU a PFN.

mjr. Mgr. František Polák

Odporúčame Vám

Štandardné zmluvy, Kristián Csach, Vydavateľstvo: Aleš Čeněk, 2010

V predkladanej publikácii autor rozvíja myšlienku, že právny poriadok nielen ochraňuje súkromné subjekty pred obmedzovaním zmluvnej slobody zo strany štátu, ale stavia štát do pozície garanta zmluvnej slobody všade tam, kde nie je možná jej skutočne plnohodnotná realizácia. Právny poriadok tak presadzuje princíp procedurálnej spravodlivosti, princíp garancie slobodnej tvorby vôle. Autor sa pritom zameriava na otázky ochrany pred adheznými zmluvami, ako aj na otázky použitia všeobecných obchodných podmienok, zmluvných formulárov alebo iných foriem štandardizácie zmluvného dojednanja, vrátane možnosti ich jednostranných zmien.

Agresia a násilie, Ladislav Lovaš, Vydavateľstvo: Ikar - Pegas, 2010

Kniha prináša prehľad základných poznatkov zo psychológie agresie. Vychádza z chápania agresie ako zámerného ubližovania inej osobe, konaného s úmyslom poškodiť ju. Podáva prehľad poznatkov, ktoré sa týkajú rôznych faktorov agresívneho správania ľudí. Patria k nim vnútorné stavy a procesy, ktoré agresii predchádzajú, okolnosti, ktoré agresívne správanie bezprostredne vyvolávajú, a podmienky, ktoré samy agresiu nevyvolávajú, ale jej výskyt napomáhajú. V druhej časti sú prezentované poznatky týkajúce sa podôb a faktorov agresie v rôznych prirodzených sociálnych prostrediach. Konkrétne opisuje a analyzuje agresiu v domácom prostredí, v škole, v práci, vo väzniciach a v oblasti športu.

Tajomstvo siedmich závojev, Ruediger Schache, Vydavateľstvo: Ikar, 2010

Vo svojej novej knihe rozoberá sedem síl, ktoré zahmlievajú naše vnímanie, a ukazuje nám, ako sa dá oslobodiť spod závojev zaužívaných schém, strachu, vnútorných konfliktov a sebaklamu. Cesta k pravde vedie cez odstránenie siedmich ilúzií, ktoré pred nami zahľujú pravú skutočnosť ako závoje. Len čo si to uvedomíme a nadvíhame ich, všetko v našom živote bude oveľa jednoduchšie a uspokojivejšie: vyriešia sa konflikty, prehľbia vzťahy, vytvorí sa priestor pre vnútorný pokoj a stabilitu. Konečne si budeme môcť zariadiť život podľa vlastných predstáv.